

Collegebericht

Collegevergadering: 15 maart 2022

Zaaknummer : 1005543
Afdeling : MT
Portefeuillehouder : A.C. Nienhuis
Openbaarheid : Openbaar

Onderwerp

Collegebericht: Stand van zaken extra taken gemeentelijke organisatie

In de begroting 2022 is aangegeven dat de druk op het gemeentelijk takenpakket gemonitord wordt. We zien dat ontwikkelingen en opstapelende nieuwe opgaven impact hebben op onze organisatie. De gemeente kan niet langer alleen als beheer gemeente ingericht zijn, maar moet toegroeien naar een ontwikkel gemeente met voldoende uitvoeringskracht.

In dit collegebericht wordt de raad op de hoogte gesteld van de stand van zaken met betrekking tot de extra taken en ontwikkelingen die op onze gemeente af komen en taken die extra structurele inzet nodig hebben om uitvoeringskracht te behouden. Dit bericht wordt vooruitlopend op de kaderbrief in juni verstuurd.

In de begroting 2022 is hierover onder andere aangegeven:

‘Onze uitvoeringskracht staat op dit moment onder druk door veranderende samenleving, politiek bestuurlijke context en taken die naar gemeenten zijn gekomen zonder budget. De organisatie heeft zich ingespannen om voor deze ontwikkelingen ruimte te creëren in de huidige formatie en deze extra taken op te vangen. Hier zitten we aan de ondergrens van wat opgevangen kan worden. De komende periode wordt gevolgd in hoeverre dit structurele taken zijn. Ook zal dan duidelijk zijn hoe de arbeidsmarktproblematiek zich ontwikkeld heeft.’

Bij de kadernota/brief en begroting 2023 zal worden voorgesteld een en ander op te nemen, zodat de raad een integrale afweging kan maken. Enkele kritieke knelpunten op de korte termijn worden door verschuiving binnen budget, decembercirculaire en flexibel inhuur budget opgevangen. Onderstaand de stand van zaken van de opgaven die nu te voorzien zijn en de hierbij behorende financiële consequenties.

1. Stand van zaken opgaven en knelpunten

Opvang vluchtelingen Oekraïne

Gemeenten hebben de taak gekregen om met spoed opvang voor vluchtelingen uit Oekraïne te organiseren en zijn hiervoor geheel verantwoordelijk. In ieder geval moet Heemstede 100 vluchtelingen opvangen op zeer korte termijn en er is nog geen beeld van het verder verloop. Door het Rijk is financiële compensatie toegezegd.

Collegebericht

Collegevergadering: 15 maart 2022

Deze opgave heeft direct effect op de ambtelijke organisatie. Projectteam Opvang is gestart voor ruimtelijk proces en verkenning locaties, inkoop noodwoningen en inrichting, communicatie/participatie, brede sociale opvang etcetera. Ook nemen we deel aan de regionale Taskforce Opvang. Daarnaast worden medewerkers vrij gemaakt om op locatie(s) locatiemanager/coördinatierol te vervullen in ieder geval de eerste periode. Dit heeft tot gevolg dat andere dossiers minder prioriteit krijgen dan voorzien. Tevens kunnen extra inhuur kosten noodzakelijk zijn. Bestaande inhuur budgetten worden hiervoor gebruikt, mogelijke overschrijdingen worden gemeld bij de P&C producten.

Nadere regels rond fiscaliteit

Fiscaliteit wordt een steeds belangrijker deel van de financiële functie. De afgelopen jaren zijn er verschillende regels bijgekomen waar de gemeente aan moet voldoen. Bij de belastingdienst maken we gebruik van het horizontaal toezicht, waardoor minder controle nodig is van de belastingdienst. De huidige regeling loopt eind 2022 af. Om gebruikt te kunnen blijven maken van het horizontaal toezicht, stelt de belastingdienst aanvullende eisen waaraan we moeten voldoen.

Daarnaast waren de (reactieve) controles de afgelopen jaren volledig uitbesteed. Dit willen we voor een deel verminderen, zodat de kennis ook in huis wordt opgebouwd. We gaan een deel van het exploitatie budget omzetten naar formatiebudget. Hierdoor kunnen we intern o.a. investeren in het opstellen van het beleid en de uitvoering van controles.

Versterken dienstverlening in het Sociaal domein

Naar aanleiding van de toeslagenaffaire heeft het kabinet bij de decembercirculaire voor de versterking ondersteuning wijkteams geld beschikbaar gesteld. Deze bijdrage is ter compensatie van de extra uitgaven die gemaakt worden om de toegang van cliënten tot de gemeentelijke dienstverlening en ondersteuning in de komende jaren stap voor stap structureel te verbeteren. Dit betekent dat met de decembercirculaire voor de sociale wijkteams geld voor extra uitvoeringscapaciteit beschikbaar is gekomen, om de coördinatie tussen de verschillende soorten van hulpverlening in het sociaal domein te verbeteren. In Heemstede valt de druk door de toeslagenaffaire mee, maar de brede blik op wonen, zorg en welzijn zoals recent beschreven in het raadsvoorstel van december 2021 en de toenemende druk door de grotere en complexere vraag van inwoners kunnen we door deze middelen verder opvangen.

In de decembercirculaire is in dit kader ook structureel budget beschikbaar gesteld voor het versterken van de juridische dienstverlening, om gemeenten onder meer in staat te stellen meer rechtsbescherming voor hun inwoners te organiseren.

Inburgeringswet bij gemeenten

Per 1 januari is de uitvoering van de Wet inburgering bij gemeenten neergelegd. Dat heeft geleid tot extra taken (onder andere uitvoeren van brede intake, afnemen van een leerbaarheidstoets, voortgangsgesprekken 3 jaar lang en het financieel ontzorgen gedurende de eerste 6 maanden). De middelen die hiervoor vanuit het Rijk zijn meegekomen zijn niet toereikend voor de uitvoering. Voor 2022 zijn incidentele middelen beschikbaar, voor de begroting 2023 moet dit structureel geborgd worden.

Collegebericht

Collegevergadering: 15 maart 2022

Toenemende vraag jeugdhulp

Toename van vraag naar jeugdhulp in het algemeen is van 614 cliënten die jeugdhulp ontvangen in 2019 gestegen naar 877 cliënten in 2021. Ook de kosten stijgen sterk van € 3.106.000 in 2019 naar geprognostiseerd bij de najaarsnota van € 3.746.000 in 2021. Beide zijn ontwikkelingen die landelijk bij alle gemeenten te zien waren, maar door corona versterkt zijn en nu ook in Heemstede aan de orde. Er is een toename van complexe casuïstiek in het bijzonder, waaronder toename overdrachten Veilig Thuis (veiligheid casuïstiek, ander specialisme dan we nu in huis hebben). De druk op het gemeentelijk Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is verder toegenomen doordat:

- de capaciteit bij gecontracteerde aanbieders achter blijft. De olopende wachttijden leiden er toe dat cliënten (te) lang in begeleiding bij CJG blijven hangen.
- in de loop der jaren is werk inhoudelijk veranderd. Daar waar het eerst vooral ging om opvoed- en opgroeihulp, zien we nu steeds vaker complexe casuïstiek. Met name op het gebied van vechtscheidingen, hoogbegaafdheid en casussen die van veilig thuis naar het lokale veld worden afgeschaald.

Concreet betekent dit dat te weinig ingezet kan worden op preventie om instroom in de jeugdhulp te voorkomen. De aansluiting tussen preventieve en curatieve jeugdvoorzieningen kan daardoor onvoldoende worden gemaakt en er kan onvoldoende geanticipeerd worden op nieuwe ontwikkeling zoals de Nieuwe Route. Met deze methode wordt uitgegaan van 'samen sturing' met alle betrokkenen rondom een gezin. Tot slot zien we veranderingen op ons afkomen vanwege de inkoop jeugdhulp vanaf 2023. Voor de eerste half jaar van 2022 wordt gebruik gemaakt van incidentele middelen. Bij de voorjaarsnota komt een voorstel voor incidentele budget voor de tweede helft van het jaar. Bij begroting 2023 wordt een voorstel gedaan voor structurele middelen.

Duurzaamheidsopgaven

De Duurzaamheidsopgave zijn voor alle gemeenten de komende jaren groot. Vanuit de Rijksoverheid is voor twee jaar incidentele middelen beschikbaar gesteld. Er is nog geen zicht op de toegezegde 'Klimaatvelop' (structurele middelen energietransitie, transitievisie warmte, duurzame mobiliteit). Echter de uitvoering is al gestart en het behalen van klimaatdoelen van Parijs is een structurele opgave. Daarom heeft het de voorkeur de personele inzet niet in te vullen met inhuur, maar met vast personeel. Dit betekent concreet dat voor de inzet van 1,5 fte vast personeel wordt aangenomen vooruitlopend op de Klimaat envelop. Op dit moment zijn incidentele middelen beschikbaar.

De totale benodigde capaciteit voor de klimaatopgaven neemt de komende jaren, ook na 2023, verder toe. Vanuit het onderzoek Uitvoeringslasten Klimaatpakket is de inschatting dat bovenop de huidige bezetting nog 5,9 fte extra formatie nodig is, rekening houdend met de omvang van onze gemeente. Dit is nu nog niet meegenomen in het financiële overzicht.

Collegebericht

Collegevergadering: 15 maart 2022

Contractmanagement gemeentelijk vastgoed

Heemstede maakt veel afspraken over vastgoed met huurders, gebruikers en kopers. Deze afspraken moeten worden vastgelegd in heldere contracten en deze contracten moeten beheerd worden. Standaardisering van contracten kan gemeenten helpen in het efficiënter managen van het vastgoed. Momenteel wordt door een extern bureau een onderzoek uitgevoerd naar het contractbeheer van het vastgoed. Naar verwachting wordt dit rapport in mei aan de gemeenteraad toegestuurd. Een eerste conceptrapport laat zien dat de basis nog niet op orde is. Het is gewenst om structureel te investeren in een verdere professionalisering zodat de vastgoedcontracten op orde zijn en contractafspraken worden geborgd en gemonitord. Bij de begroting 2023 wordt hier een voorstel voor gedaan.

Dienstverlening openbare ruimte

In de openbare ruimte speelt de transitie naar meer betrokkenheid en eigenaarschap van inwoners. Inwoners nog meer betrekken bij de vormgeving van hun leefomgeving. Dit vraagt om uitbreiding van het aantal contacten en het goed organiseren, inplannen, verslaglegging en voorbereiden van bijeenkomsten. Om dit goed te begeleiden is administratieve ondersteuning nodig. Schaarste (beleids)medewerkers zijn momenteel, in verhouding, teveel tijd kwijt aan administratieve taken. Voor 2022 wordt een medewerker aangetrokken en dit wordt met incidenteel budget opgevangen. Bij de begroting 2023 wordt een voorgesteld gedaan om dit structureel te borgen.

Gemeenschappelijke regeling bereikbaarheid Zuid-Kennemerland (ZKL) en Zuid-Kennemer Agenda

Heemstede maakt deel uit van een Gemeenschappelijke regeling Bereikbaarheid Zuid Kennemerland, die toeziet op het verbeteren van de bereikbaarheid van de vier deelnemende gemeenten in de regio. Om de uitvoeringsagenda te kunnen realiseren is extra inzet noodzakelijk. Daarnaast is Heemstede samen met Bloemendaal trekker binnen ZKL om de Binnenduinrand- en landgoederenzone verder te versterken en de koppeling met het Nationaal Park te maken. Voor beide wordt in 2022 gebruikt gemaakt van incidenteel inhuurbudget. Bij de begroting 2023 wordt voorgesteld dit structureel te borgen.

Waterrecreatie in Heemstede

Heemstede heeft veel taken op het gebied van waterrecreatie. Ook hebben we een nieuwe haven waarvoor naast de inrichting ook het gebruik nadere inregeling nodig heeft. Waterrecreatie is hierdoor een groter taakveld geworden binnen de gemeente. Geconstateerd is dat veel beleid (ligplaatsenbeleid, steigerbeleid) en operationele werkzaamheden of knelpunten (met name ligplaatsvergunningen) zonder extra capaciteit niet kunnen worden opgepakt. Bij de begroting 2023 wordt hiervoor een voorstel gedaan.

Collegebericht

Collegevergadering: 15 maart 2022

Functioneel beheer digitale werkomgeving

Het functioneel beheer van de gemeentelijke Informatievoorziening neemt toe. De behoefte om slimmer en effectiever digitaal samen te werken binnen en buiten de gemeente maakt het uitbreiden van het bestaande digitale samenwerkingsplatformen noodzakelijk. Voorbeelden hiervan zijn de vernieuwing van het Omgevingsloket, de introductie van het Platform Open Overheidsinformatie, het video-vergaderen en de functionaliteit in de eigen organisatie om gezamenlijk in documenten en bestanden te werken. Dit zijn ontwikkelingen die het zaakgericht werken, projectmatig organiseren en participatie vanuit de samenleving ondersteunen. Vanaf 2023 wordt in combinatie met het nieuwe intranet een werkplekomgeving aangeboden waar medewerkers van de gemeente centraal met elkaar kunnen samenwerken, informatie delen en contact leggen. Voor 2022 wordt dit deels met incidenteel budget opgevangen. Bij de begroting 2023 wordt een voorstel gedaan om dit structureel te borgen.

Control functie en rechtmatigheid

De control functie binnen gemeente is pas sinds enkele jaren ingericht en vraagt steeds meer in het kader van landelijke wet- en regelgeving. Dit komt o.a. door de invoering van de rechtmatigheidsverklaring. Naar verwachting (wetsvoorstel ligt bij de Tweede Kamer) zal op basis van nieuwe landelijke wetgeving, het college zich vanaf het verslagjaar 2022 rechtstreeks over de rechtmatigheid verantwoorden aan de raad in de jaarrekening ("de rechtmatigheidsverklaring"). De externe accountant voert vervolgens alleen nog een controle uit op getrouwheid. Bij de begroting 2023 wordt hier een voorstel voor gedaan.

Juridisering samenleving

Door toenemende juridisering van de samenleving (nieuwe wetgeving en complexe dossiers) en van het openbaar bestuur (onder andere bezwaar- en beroepsprocedures) is er meer noodzaak een beroep te doen op intern juridisch advies en toets ten behoeve van vragen en procedures. Bij de begroting 2023 wordt hier een voorstel voor gedaan.

Arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt in Nederland is op dit moment zeer krap, personeel is schaars. Dit heeft tot gevolg dat het vinden van gekwalificeerd vast personeel lastig is en dat daardoor vaker, ook voor langere periode, inhuur nodig is. Experts kunnen vaak meer verdienen bij een extern bureau dan bij de (een kleinere) gemeente. Wat het effect is op het vaste inhuur budget is nu nog niet aan te geven, hierover wordt gerapporteerd bij de planning & control producten.

2. Financiële consequenties

Bovenstaande opgaven hebben financiële consequenties. Zoals eerder aangegeven worden kritieke knelpunten voor de korte termijn opgelost door verschuiving binnen de begroting, inzet van de decembercirculaire en inzet van flexibel budget. Daarnaast komen opgaven terug in de voorjaarsnota, kaderbrief en de begroting 2023.

Collegebericht

Collegevergadering: 15 maart 2022

Opgave	Bedrag	Extra ontvangen middelen	Verwachte structurele kosten 2023	Toelichting
Nadere regels rond fiscaliteit	28.000			Van materieel budget naar formatie
Versterken dienstverlening in sociaal domein	78.000	78.000		Decembercirculaire
Inburgeringswet bij gemeenten	40.000		40.000	
Toenemende vraag jeugdhulp	116.000		116.000	Jeugdhulpmiddelen als nog nodig ten laste van algemene middelen
Duurzaamheid opgave	128.000	128.000	-	Incidenteel budget 2022/2023 daarna Rijks gelden verwachte klimaatvelop
Dienstverlening openbare ruimte	37.000		37.000	
Regionale samenwerking ZKL en bereikbaarheid	87.000		87.000	
Waterrecreatie in Heemstede	47.000		47.000	
Contractmanagement gemeentelijk vastgoed	87.000		87.000	Onderzoek Vastgoed in april/mei naar raad
Informatiebeheer digitale werkomgeving	PM		PM	
Control functie en rechtmatigheid	PM		PM	
Juridisering	PM		PM	
Inhuur budget/ extra inzet Opvang vluchtelingen	PM		PM	
		206.000	414.000	